

Bryum funckii

Stor silverbryum

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** Bryales, **Familj:** Bryaceae, **Släkte:** *Bryum* (bryummossor), **Art:** *Bryum funckii* - stor silverbryum Schwägr. **Synonymer:** *Bryum funckii*

Kännetecken

Artens skott växer enstaka eller i vitgröna tuvor. Skotten har bladen ansamlade i skottspetsen. Skotten är ca 1 cm höga. I skottspetsen sitter bladen mycket tätt vilket ger ett knopplikt utseende. Bladen är brett ovala eller nästan runda, kraftigt kupade och något kölade som torra. Bladbasen är röd och avvikande från resten av bladet. Nerven är kraftig, brun upptill och rödaktig nedtill och utlöpande. Bladspetsen är kort, styv, vass, uddlik och nästan slät. Bladkanten är plan. Kantlisten är otydlig och består när den är tydligast av något förlängda celler. Bladcellerna är rombiska till hexagonala, 16–20 µm breda och tunnväggiga. Arten är skildkönad men kapslar troligen relativt vanliga. Kapseln är ofta horisontellt utstående (vilket är ovanligt i släktet), smalt oval och brun och skaftet är rött. Den yttre tandkransen är gul till gulbrun och tänderna har många, breda lameller. Den inre tandkransen är gul med tänder med runda öppningar och långa cilier med kraftiga utskott. Sporererna är små, 16–18 µm i diameter. Specialiserad vegetativ förökning är inte känd.

Stor silverbryum skulle kunna förväxlas med silvermossa *Bryum argenteum* p.g.a. den vitaktiga färgen, men den senare har spensligare bladspets, smalare och kortare nerv och mer långsmala bladceller. Arten kan även påminna om praktbryum *B. elegans*, men den senare har ofta mer utdragna skott med grön eller rödaktig färg och bladbas med något tillbakaböjd bladkant.

Utbredning och status

Arten är mycket sällsynt i kalkrika områden i södra Sverige. Den förekommer sällsynt i Danmark och Norge. Världsbredningen omfattar norra och centrala delarna av Europa, Nord- och Centralasien. Arten är rödlistad även i flera andra länder i Europa (Hodgetts 2015).

Ekologi

Stor silverbryum växer på bar jord och jordtäckta klippor i exponerat läge. Substratet är lerig jord som är fuktig eller blöt åtminstone under vinter och vår, men som torkar upp under sommaren. Den förekommer på kalkrik, basisk jord i naturligt eroderande jordslutningar, på skalgrus i betesmarker, men även i människoskapade miljöer som kalkbrott. Den växer tillsammans med bl.a. kalklansmossa *Didymodon fallax*, klockmossor *Encalypta* spp. och spetsig rullmossa *Pseudocrossidium hornschuchianum*.

Hot

Exploatering av gamla kalkbrott och skalgrusbankar utgör de mest aktuella hoten liksom igenväxning eller felaktig restaurering av övergivna kalkbrott, skal- och grustag.

Åtgärder

Kalkbrott, skalgrusbankar, kalkrika grustag och strandbrinkar där arten förekommer bör ej exploateras och övergivna täkter måste restaureras med hänsyn tagen till arten. Artens biologi och ståndortskrav måste ytterligare studeras så att åtgärder kan föreslås som kan stärka populationen.

Övrigt

Utländska namn - NO: Knoppvrangmose, FI: Hiirensammalet, DK: Løgformet Bryum.

Etymologi: *funckii* = efter Heinrich Christian Funck (1771-1839), tysk apotekare.

Uttal: [Brýum funckii]

KEY FACTS Funck's Bryum. Shoots bud-like (leaves gathered in very dense comal tuft), c. 1 cm high, single or forming whitish-green tufts. Leaves strongly concave, broadly ovate to suborbicular, apiculate, slightly keeled when dry. Leaf-base red, contrasting with rest of leaf. Costa stout, red below, brownish above, excurrent in a short, stiff point. Apiculus sharp-pointed, almost smooth. Dioicous, but capsules probably relatively common. Capsule brown, narrowly ovoid, unlike most Bryum species usually horizontal. Seta red. Exostome teeth yellow to yellowish-brown, with numerous, broad lamellae. Endostome teeth yellow with circular perforations, cilia long and distinctly appendiculate. Spores small (16-18 µm). Specialised vegetative propagation unknown. - Grows on bare, calcareous, clayey soil and soil-covered cliffs in exposed situations. The substrate remains moist to wet at least throughout winter and spring, but dries up during summer. Found in naturally eroded slopes and on shellgravel-deposits in pastures, but also in man-made habitats like limestone quarries.

Litteratur

Crundwell, A.C. & Nyholm, E. 1964. The European species of the Bryum erythrocarpum complex. *Trans. Brit. Bryol. Soc.* 4: 597-637.

Hodgetts, N. G. (red.) 2015. Checklist and country status of European bryophytes - towards a new Red List for Europe. Irish Wildlife Manuals 84. National Parks and Wildlife Service, Department of Arts, Heritage and the Gaeltacht, Ireland.

Nyholm, E. 1993. *Illustrated Flora of Nordic Mosses. Fasc. 3.* Nordisk Bryol. Förening, Köpenhamn och Lund.

Weibull, H. 2008. *Bryum funckii* stor silverbryum s. 386-387. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor. Kompaktmossor - kapmossor : Bryophyta : Anoetangium - Orthodontium. Art databanken, SLU, Uppsala.

Författare

Henrik Weibull 2008. Redigerat av Tomas Hallingbäck 2010. Rev. Niklas Lönnell 2016.